

Colecția *Viața în Hristos*
Seria „Imnografie contemporană”

1

Canoane de rugăciune la Sfânta Cuvioasă Parascheva de la Iași

Text în metrică bisericească
după melosurile bisericești încetățenite,
și îndeosebi după cele aghiorite

Scris în Sfânta și Marea Mănăstire a Vatopedului
din Sfântul Munte al Atonului,
în luna iulie a anului 2022

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului



Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2024

CUPRINS

<i>Viața și petrecerea și luptele și istorisirea în parte a minunilor Cuvioasei Maicii noastre Parascheva</i>	7
<i>Notă asupra ediției</i>	29

Canoane de rugăciune la Sfânta Cuvioasă Parascheva de la Iași

Glasul I	39
Glasul al II-lea	51
Glasul al III-lea	62
Glasul al IV-lea	73
Glasul al V-lea	82
Glasul al VI-lea	91
Glasul al VII-lea	101
Glasul al VIII-lea	111
 <i>Adaos de tropare în cinstea Cuvioasei Parascheva</i>	 121

*Viata și petrecerea
și luptele și istorisirea în parte a minunilor
Cuvioasei Maicii noastre Parascheva¹*

1. Frumoase și vrednice de cele mai mari laude sunt isprăvile bărbaților iubitori de Dumnezeu, săvârșite împotriva vrăjmașului nostru comun. Dar cu cât mai bune și mai strălucite sunt faptele vitejești ale femeilor celor cu cuget bărbătesc și cu adevărat mai îndreptățite a dobândi și mai mari laude! Căci deși sunt părtașe unei firi mai slabe, în ciuda acestui fapt, cu nimic nu au fost împiedicate să alerge spre piscul cel mai înalt al virtuții, ci firea femeiască s-a întărit prin cugetul bărbătesc și a pus aceleași trofee de biruință, dacă nu și mai mari decât ale bărbaților, împotriva vrăjmașului nemilos, începător al firii muritoare. Și poate că cele ce au ajuns la vârstă înaintată, după vreme îndelungată au rodit experiență multă și cercare în virtute. Dar dacă o tânără, la vârsta cea mai fragedă, când trupul e în floare, a doborât bărbătește începătoriile, puterile și pe stăpânitorii întunericului veacului acestuia, și dacă, fiind în împletirea trupului, a zdrobit pe cei liberi de materia trupului și a doborât pe luptătorii cei nematerialnici, și, foarte întărită prin cele mai minunate mișcări, i-a redus la nimic, de câte laude și elogii nu ar fi vrednică să se împărtășească?

¹ Traducere de monahia Parascheva Enache, după ediția critică: EVELINA MINEVA, *The Byzantine Hagiographic and Hymnographic Texts on St Parasceve of Epibatae. Part I. The Byzantine Vita of St Parasceve of Epibatae or the Vita by „Vasilikos the Deacon”*, Institute for Literature, Bulgarian Academy of Sciences, Sofia, 2017, pp. 197-228.

Așa este, așadar, Parascheva, cea cu nume mare, care ne este nouă acum subiect al cuvântului. Dar trebuie să povestim de la început și după putere să laudăm cele ale ei. Și nimeni dintre cei pretențioși să nu aibă îndrăznire. Iar eu, socotind că este greu a lăsa deoparte cuvintele Părintelui duhovnic, m-am apucat cu îndrăznire de ceea ce este mai presus de puterile mele. Așadar, această slăvită Parascheva, având a se lauda cu fapte dumnezeiești, s-a născut într-un sat al vestitei Tracii, numele locului fiind Epivata, care, deși se bucură de cea mai bună poziție și de o climă temperată, nu se împodobește atât prin acestea, cât se laudă și se numește cu numele propriului ei vlăstar cuvios, ale cărui roade bogate le-a și cules și încă se desfată de ele cu îndestulare. Căci dacă Roma era cunoscută după numele lui Romulus, cu cât mai mult Epivata este cunoscută după faptele mari ale Cuvioasei. Fiindcă prin ea s-a ridicat la înălțime. Căci Roma se laudă cu fericirea pe care a dobândit-o de la acela pentru scurtă vreme. Dar Epivata s-a îmbogățit cu faimă veșnică datorită Cuvioasei. Roma a dobândit o slavă spre pământ târătoare și călcată în picioare, dar Epivatele au fost învrednicite de strălucită și cu adevărat dumnezeiască cinste.

2. Părinții fericitei nu erau unii dintre cei neînsemnați, nici dintre cei neslăviți și trecuți cu vederea, ci de neam nobil după trup și înconjurați de bogăție, dar cu mult mai nobili cu sufletul și străluciți cu viața, fiindcă erau hrăniți cu evlavia și prețuiau virtutea mai presus de toate. După ce Cuvioasa a fost născută din nou prin dumnezeiasca baie² și a ajuns la vârsta copilăriei, nu și-a pierdut vremea cu jocuri copilărești, nici nu au făcut-o acestea să cugete cele ale copilăriei, ci părăsind toate cele pruncești, își făcea mintea să cugete la Dumnezeu și creștea cu vârsta duhovnicească. Fiindcă era „ca un pom răsădit la izvoarele

² Adică după ce a fost botezată.

apelor”, după cuvântul Psalmului³, prins în virtuți prin adăpările cele dulci ca mierea. Înconjurată de hora virtuților dumnezeiești, când a împlinit vârsta de zece ani, a venit împreună cu mama ei la biserica Preacuratei Maicii Domnului și a auzit poruncile evanghelice care ziceau: „Cel ce vrea să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie”⁴. Și îndată a fost cuprinsă toată de cea mai duhovnicească și dumnezeiască dragoste. Și îndată a hotărât să uite cu totul de toate lucrurile trecătoare și la pământ târâtoare. Căci obișnuiește sufletul neamestecat cu neghinele vrăjmașului și care primește, prin ploile cele dumnezeiești, semințele cinstirii de Dumnezeu, să dea rod bun și timpuriu. Drept aceea, ieșind din biserică, zămisbind frica de Dumnezeu și gândindu-se numai la acelea care nu cad sub stricăciune, întâlnește un sărac și, prin cel mai înțelept meșteșug, uitând de cei ce veneau din urmă, veșmintele cele de mătase și țesute cu aur care o încingeau, le dezbracă iute cu râvnă și, dându-le săracului aceleia, și le-a încins ea pe cele ale săracului, arătând prin aceste fapte că sămânța Evangheliei cea de Dumnezeu inspirată nu a căzut în pământ pietros, nici mărcinos și stâncos, nici între spini, ci în pământ gras și bun, dând rod însutit. Iar părinții ei, văzând-o pe ea îmbrăcată în zdrențe, au rămas uimiți de aceasta: „Unde îți sunt hainele?”, o întrebară, dar a urmat tăcerea, fiindcă nici nu socotea această întrebare vrednică de vreun răspuns. Și iarăși aceia o îmbrăcau cu hainele ei obișnuite, ca unii care se străpungeau la inima lor de părinți, dar o amenințau ca pe viitor să nu mai facă nicidecum un asemenea lucru. Dar ea într-atât nu a luat în seamă o asemenea amenințare, încât adeseori își dezbrăca hainele și le dădea nevoiașilor cu mare dărnicie, muștrând din liberă alegere multa zgârcenie și scumpătate a părinților ei, pentru faptul că nu le era de ajuns numai

³ Ps. 1, 3.

⁴ Mc. 8, 34.

că aveau viață, ci voiau să aibă și mai mult, nefiind dispuși cu îngrijire spre fapta bună. Și această lucrare o avea. Iar părinții la început prin îndemnuri încercau să o facă să lepede o asemenea deprindere. Dar cum nu au convins-o, au început să-i arunce vorbe de ocară. Apoi, fiindcă ea le disprețuia pe acestea, o acopereau cu batjocuri și fiindcă ea îndelungă vreme își râdea de acestea, o acopereau cu lovituri, cum nu trebuia, și acestea se petreceau în casa părintească, purtările ei fiind ca niște preînchipuiri ale roadelor viitoare ce avea să rodească din petrecerea ei cerească și din viețuirea cu adevărat mai presus de om.

3. Dar fiindcă dorul de Dumnezeu și cele dumnezeiești era covârșitor și fiindcă nu mai putea îndura chinul din suflet, uitând de părinți, rude și de toate slujnicele, scăpând de ochii a nenumărați slujitori, a plecat, precum odinioară Avraam, și a ajuns în marea cetate Constantinopol. A primit-o pe ea împărăteasa cetăților. A primit-o nu ca să petreacă în desfătare, nu ca să se dedea odihnei, nu ca să petreacă pe la teatre, nici rânduindu-și sieși trândăvie, ci, vizitând în grabă sfintele biserici, cu frică adică, din pricina celor ce au născut-o pe ea, și sărutând curat pe cele curate, și fiind cu cel mai bun și mai sincer cuget, și cerând cu inimă smerită să i se descopere ei drumul spre călătoria ce-i stătea înainte și calea virtuții. Căci râvnea cu ardoare să vadă locurile acelea pe unde Și-a făcut călătoria dumnezeu-omenește Cel ce nu a disprețuit deloc să ia de la noi pentru noi chipul nostru. Căci cu cât dragostea față de Acela o topea în chip mai presus de fire, cu atât râvnea mai tare să petreacă în locurile pe unde a umblat El. Căci este obiceiul celor ce iubesc ca ori de câte ori văd ceva din cele ale celor iubiți să-și mângâie dorul și să se schimbe spre ceea ce este drept. Așadar, mai înainte de toate, a socotit că trebuie să ajungă la Iraclia, în Pont. Acolo este o biserică – fiindcă ar spune cineva, aceasta nu era lucrarea unei mâini omenești, ci mai degrabă mâna lui Dumnezeu – a Născătoarei de Dumnezeu, ca să cheme stăruitor în rugăciune pe

Fecioara, paza cea mai sigură a fecioriei. Pe ea și-a luat-o ajutor și călăuză care să o ducă la Ierusalim. Și fiind pe țărm, a găsit o corabie și a trecut spre Calcedon și de acolo s-a avântat spre Iraclia, fiindu-i de ajuns propriile picioare, o fată care abia ieșise de la vatra părintească, abia lepădase odihna vieții și care nu a cunoscut niciodată nimic ostenitor. Astfel dragostea față de cele cerești, întipărirându-se în sufletul iubitor de Dumnezeu, leapădă dragostea față de cele pământești și aduce biruința oricui încearcă să urce sus. Iar părinții Cuvioasei s-au rănit la suflet din pricina lipsirii neprevăzute de propriul copil – căci ce altceva ar putea fi numiți decât piatră tare și fier neînmuat, suferind pierderea fiicei? Căci Cuvioasa abia înflorește frumoasa floare a tinereții, fiind la vârsta împodobirii trupului și fiind respectată pentru alesele purtări. Părinții au trimis deci pe cei mai plini de râvnă dintre slujitori în mare grabă pentru căutarea ei. Aceștia cercetând toate străzile și colțurile satului și cutreierând împrejurimile, au ajuns până la cetatea lui Constantin, dar să o găsească pe ea, cu nici un chip nu putură. Căci rugăciunea din inimă a Cuvioasei a făcut, înaintea lor, cea mai iute călătorie [la cer] și i-a făcut să se întoarcă cu mâinile goale, cum și veniseră. Și ostenindu-se din răspuțeri cu cea mai bună râvnă, s-au înturnat deșeți. Iar preafericita, cu adevărat fecioară, lepădând orice cuget pământesc și dragostea celor ce au născut-o, rude, pământ natal, slujitori, și moștenindu-L, în locul tuturor, pe Hristos, adevărata și nepieritoare fericire, nu se abătea de la călătoria ce-i stătea înaintea și se întărea cu cugetul.

4. Și astfel ajunge la dumnezeiasca biserică a Maicii Domnului. Și după ce a ajuns acolo, s-a umplut de bucurie. Apoi după ce a trecut pragul, punând piciorul în biserică, s-a aruncat cu fața la pământ și a vărsat șuvoaie de lacrimi cu suspine negărite, făcând pardoseala râu. Apoi după ce și-a făcut cu destulă putere rugăciunea ei ostenitoare, s-a ridicat de la pământ. Și, înaintând, și-a ațintit privirea spre icoana Maicii Domnului și ridicându-și



Glasul al 3-lea

Stih: Cuvioasă a lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi.

Tropare

Glasul al 3-lea. Θείας πίστεως. (Pentru mărturisirea...)

F loarea Iașilor* înmiresmată,* vezi ispitele* ce ne'nconjoară* și de ele, Paraschevo, păzește-ne,* căci biruindu' l pre șarpe în luptele* duhovnicești, îndrăzneală la tronul Său* ție datu-ți-a* Hristos Dumnezeu, făcându-te* fierbinte solitoare a creștinilor.

Glasul al 3-lea. Εὐφραινέσθω τὰ οὐράνια.

(Să se veselească cele cerești...)

D in pruncie Evanghelia* și îndreptările Cuvântului* tu împlinit-ai cu râvnă, Paraschevo, câștigând* sfințenia ca una ce, mistuită de dragoste,* sălaș al Lui Dumnezeu aflatu-te-ai,* lepădând lumeștile griji și amăgiri* înțelept și dorind a trăi ca îngerii.

Canonul¹

Peasna 1

Glasul al 3-lea. Χέρσον ἀβυσσοτόκον πέδον ἥλιος.

(Pământul cel roditor de adâncime...)

M aică Paraschevo, vas al harului* prin virtuți făcutu-te-ai,* căci din inimă iubindu' L* pre Hristos, cu credință* ales-ai

¹ După irmoasele Canonului Întâmpinării Domnului (2 februarie).

îngereasca via-ță* și în pustie dusu-te-ai,* unde, în nevoiețe,* de patimi curățitu-te-ai.

Mintea prin pătimirea rea sfințitu-ți-ai,* stăruind în faptele* lui Hristos bineplăcute,* Paraschevo fecioară,* iar poftele trupești prin foame* și însetare stinsu-ți-ai,* astfel agonisindu'ți* cununa nevremelnică.

Lacrimi ca un șuvoi au curs din ochii tăi* și cu ele sufletul* ți-ai spălat, Paraschevo,* curățindu'l în taină,* iar trupului pornirile rele* i-ai mistuit cu dragostea* Celui Ce în lumină* cu slavă 'ncununatu-te-a.

Gândul tău, Paraschevo, fost-a pururea* la Treimea veșnică* și slujindu'I cu credință,* dobândit-ai cununa* cea veșnică în slava unde* neîncetat se bucură* cetele de fecioare* ce candela aprinsu-și-au.

Slavă...

Pururi să ocrotești Moldova, țara ta,* și cetatea Iașilor,* cea în care tot norodul* te cinstește, iar racla* cu moaștele cinstite, Maică,* la al tău praznic caută* vrednic să îți sărute,* cerându'ți ajutorul tău.

Și acum... Bogorodișna

Roagă'L neîncetat din cer pre Fiul Tău* să ne dea păcatelor* și greșalelor iertarea,* Născătoare Fecioară,* nădejdea tuturor ce'ți cântă* cu vrednicie nașterea,* Maică Preamilostivă,* prin care mântuitu-ne-am.

Peasna a 3-a

Τὸ στερέωμα. (Întărirea...)

Nevoințele* dintotdeauna iubit-ai,* plecarea genunchilor și privegherea,* înfrânarea,* rugăciunea din inimă.

Frumusețea ta,* deșertăciunea lumească,* deșartele griji ce sunt vătămătoare* lepădat-ai,* Paraschevo, din inimă.

Cu lumina ta* strălucitoare în lume* pre toți luminatu-i-ai duhovnicește,* Paraschevo,* cuvioaselor soarele.

Rugăciunea ta* ca'nmiresmata tămâie* la cer înălțatu-s'a, când în pustie* îngerește* petrecut-ai cu sufletul.

Slavă...

Credincioșilor* ce pătimesc și îndură* necaz și primejdie ori nedreptate* le ajută,* Paraschevo, cu ruga ta.

Și acum... Bogorodișna

Zămislitu-L-ai,* de Dumnezeu Născătoare,* pre Fiul Părintelui, fără de tată,* feciorește,* de păcat mântuindu-ne.

Sedelne

Glasul al 3-lea. Τὴν ὠραιότητα. (De frumusețea...)

Ceata fecioarelor* și Cuvioaselor* ce arătat-u-s'au* cu viețuirea lor* cea înțeleaptă tuturor* cu totul strălucitoare,* astăzi veselească-se* și să salte la praznicul* celei ce cu îngerii* cei din cer întrecutu-s'a,* slăvita Parascheva, podoaba* Sfintei* Biserici Ortodoxe.

Slavă... Și acum... Bogorodișna

Cu rugăciunile* aduse Fiului* purtat în pânțec* de tine, Maica Sa,* nu înceta să îi ajuți* pre toți cei ce cu credință* și, neîndoindu-se* dintr-o inimă, nașterea* astăzi și de-a pururea* îți cinstesc fericindu-te,* căci nouă cu a Tatălui voie,* Doamnă,* pre Domnul dăruit-ai.

Peasna a 4-a

Ἐκάλυψεν οὐρανοῦς. (Acoperit-a cerurile...)

C u îngerii în virtuți* te-ai întrecut stăruind* în rugăciuni și privegheri* și-ai dobândit cununa,* Paraschevo, în Rai,* în desfătarea veșnică* unde pre Domnul* în cântări fecioarele* Îl preaînălță, cântându'I dumnezeirea Lui.

V enind în pustietăți,* te-ai depărtat de păcat* și de ispitele lumești* doar lui Hristos slujindu'I,* căci cu jugul cel bun* al viețuirii vrednice* până la ceruri* în taină suitu-te-ai,* întraripată de dorul nestins al Raiului.

P re șarpele nevăzut* l-ai biruit în război* și stăpânirea i-ai surpat* prin nevoințe multe,* rugăciunea de foc* și înfrânarea poftelor,* postul, răbdarea* în mulțimea scârbelor* și împlinirea poruncilor Evangheliei.

L a ceruri te-ai înălțat* prin rugăciune și post,* prin înfrânare, privegheri,* prin pocăință, lacrimi* ce ai vărsat ca un râu* nestăvilat din ochii tăi,* tu, Paraschevo,* a cetății Iașilor* și a Moldovei întregi strălucita laudă.

Slavă...

D e focul dumnezeiesc* din tinerețe te-ai aprins* și prin smerenie nestins,* Paraschevo, dorul* ți-ai păzit viețuind* în strâmtorări, silindu-te* numai la Domnul* să îți fie cugetul,* cel curățit în pustiu, și răbdând ispitele.

Și acum... Bogorodișna

P re tine te laudăm,* căci de la Duhul cel Sfânt* L-ai zămislit netâlcuit* pre Dumnezeul nostru,* pre Cuvântul, și toți*

prin fecioreasca naștere,* Maică, aflat-am* Învierea veșnică* de la Cel Care în tine sălășluitu-S'a.

Peasna a 5-a
Ως εἶδεν Ἡσαΐας συμβολικῶς.
(Dacă a văzut Isaia cu închipuire...)

U nitu-te-ai cu Domnul prin rugăciuni,* prin multe nevoințe și post,* înfrânarea simțurilor și poftelor,* prin lacrimi și dorul nestins* de a fi întotdeauna lângă El,* în ceruri, Paraschevo,* cu soborul fecioarelor.

Î n via-ța trecătoare ai petrecut* cu gândul doar la Domnul Hristos* și de pruncă sufletul închinatu-I-ai* ca una ce tot ai lăsat,* bogății, deșertăciunile lumești,* vremelnica slavă* și dulcele trupului.

R ăbindu-te de dorul dumnezeiesc,* ales-ai a petrece smerit* în pustie, Maică, și, nevoindu-te,* pre scara ce duce la cer* te-ai urcat, agonisindu'ți bogății* ce molia nu strică* și rugina nu vatămă².

P odoabă a fecioarelor, tuturor* vestimu-te pre tine mereu,* Paraschevo Maică, și laudămu-te,* căci tu în pustie trăind,* și cu lacrimi adăpând al tău ogor,* rodit-ai ca floarea* însutit prin sfințenie.

Slavă...

N ecazurile noastre să ne dezlegi* cu rugile de foc ce înalți* înaintea Domnului și Stăpânului* pre Care, în trup cât ai fost,* ca un înger L-ai slujit și I-ai slăvit* cu via-ța ta sfântă,* și prea vrednică, numele.

² Cf. Matei 6, 20.